

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-139>

УДК 811.121'41:317.649.5

Шевченко М.Ю.

Донбаський державний педагогічний університет

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ВЖИВАННЯ ТА СУТНОСТІ АНГЛІЙСЬКОГО СЛЕНГУ

Анотація. У статті розглянуто сутність феномену сленгу. Автором визначається важливість цього мовного елементу та його місце у лінгвістиці. Проаналізовано провідні дослідження зарубіжних дослідників. Усі вікові групи носіїв мови використовують сленг у своїй повсякденній діяльності, молодь і студенти – у більшій мірі, ніж старше покоління, зайняте своєю кар'єрою, де стандартна мова є однією з умов просування по службі. Але щодо спілкування в побуті, тут відсутні обмеження або будь-які перешкоди для вживання сленгу. Деякі автори розглядають сленг як вульгарну, злодійську мову, яку слід уникати, і яка приречена на швидке відмирання; інші, навпаки, вважають сленг ознакою життя, оновлення та поступального розвитку мови. Поряд із загальним сленгом носії мови в своїй повсякденній діяльності та спілкуванні, а саме, вузько професійному, поряд із загальним сленгом використовують одиниці спеціального сленгу.

Ключові слова: сленг, вульгаризм, форма мови, висловлювання, концепція.

Shevchenko Maryna

Donbas State Teachers Training University

THE MAIN CONCEPTIONS OF USING AND THE SENSE OF ENGLISH SLANG

Summary. The essence of slang phenomenon is considered in the article. The author determines the importance of this language element and its place in linguistics. Leading researches of foreign researchers are analyzed. All age groups of native speakers use slang in their day-to-day activities, young people and students more than the older generation, busy with their careers, where standard language is one of the conditions of promotion. But with regard to communication in everyday life, there are no restrictions or any obstacles to the use of slang. Some authors see slang as a vulgar, thieving language that should be avoided and doomed to die fast; others, on the contrary, consider slang as a sign of life, renewal, and progressive development of language. Quite often in oral and written speech, and especially in the speech of young people, lexical interference is oversaturated. The reasons for this are often the media, which, when broadcasting advertising, television programs, actively use borrowing, interference, considering them more informative than their mother tongue. Young people try to liken their favorite characters to films, series, TV shows, and hence - often there is a mechanical translation of English lexemes into Ukrainian, which is a direct manifestation of lexical interference. At the same time, Ukrainian-language terms are eliminated from lexical circulation and, as a result, the language loses active vocabulary, loses its originality and tradition. Along with the general slang of the native speaker in their daily activities and communication, namely, narrowly professional, along with the common slang, special slang units are used. It should also be noted that all age groups of native speakers use slang in their daily activities, and young people and students are more occupied than the older generation in their careers, where standard language is one of the conditions of promotion. But with regard to communication in everyday life, there are no restrictions or any obstacles to the use of slang. In addition, it should be borne in mind that in addition to the general slang of the native speaker in their daily activities and communication, namely, narrowly professional, in addition to the common slang, special slang units are used. From the foregoing review of the concepts of various scholars regarding the essence and content of the slang phenomenon, we have come to the conclusion that there is no unity in the view of this issue among researchers, but it is a generally accepted norm that slang cannot be attributed to the system of literary language. The concept of "slang" is often summed up by various phenomena of lexical and stylistic plan. Note several different concepts of English slang.

Keywords: slang, vulgarism, form of speech, expression, concept.

Постановка проблеми. Сленг – це соціальний різновид мови, вживаний обмеженим числом людей і відрізняється своєю особливою структурою (фонетикою, граматику, лексемним складом і семантикою) від мовного стандарту. Мовний стандарт – це зразкова, нормалізована мова, норми якої сприймаються як «правильні» і загальнообов'язкові і яка протиставляється діалектам і просторіччям [1, с. 35].

Сленг використовується з метою зробити мову тієї чи іншої соціальної групи незрозумілою для непосвяченого. Для сленгу характерно не тільки потворення існуючих слів мови, а й численні запозичення, зовнішній вигляд яких нерідко модифікується таким чином, що вони нічим не відрізняються від інших лексем певної мови.

Аналіз досліджень та публікацій. Зазначимо, що сленг реалізується в тому чи іншому

мовному колективі. В соціолінгвістичній літературі мовний колектив розглядається як частина соціолінгвістичного аналізу, у зв'язку з чим нерідко використовуються запозичені терміни «лінгвістична спільність» («linguistic community») і «мовна спільність» («speech community»). З цього приводу А.Д. Швейцер формулює важливі визначення: «лінгвістичний колектив – це сукупність соціально взаємодіючих індивідів, що виявляють певну єдність у мовних ознаках, а мовний колектив – спільнота, що відрізняється від інших не наявністю певних мовних одиниць, а їх використанням у мові».

Отже, мова у всіх своїх проявах і різновидах (в тому числі і в сленгу) постає як суто соціальне явище: було б невірним вважати, що основні чинники, що регулюють існування і розвиток мови, носять тільки «внутрішньомовний характер», або, що мова являє собою певну «саморегу-

люючи систему», а соціальні чинники – це тільки «периферійні впливи». Людина та її мова є нерозривними один від одного.

Під поняттям «сленг» нерідко підводяться найрізноманітніші явища лексичного і стилістичного плану. Відзначимо кілька різних концепцій англійського сленгу.

Вивченню сленгу присвячені наукові дослідження зарубіжних лінгвістів. Назвемо лише кілька імен вчених, в різному ступені пов'язаних з вивченням сленгу: А.С. Бо, Г. Бредлі, О. Есперсен, Дж. Грінок і К.І. Кіттрідж, Г.Л. Менкен, Дж. Маррей, У. Лабов, Л. Соудек, М. Ленерт, Дж. Лайтер та ін.

Метою статті є аналіз та детальна характеристика концепцій щодо сутності сленгу, визначення основні мотиви вживання сленгу. Термін «сленг» набуває дуже широкого значення і вживання сленгу перестало аналізуватись як вислови, які використовують люди деяких професій чи класових прошарків. Сленг починають використовувати різні медіа та вживати в офіційній загальноприйнятій мові, розширюючи тим самим коло людей, які належать до певної соціальної або професійної групи. В статті зазначено приклади сленгу у англійській і американській лексикографії.

Основний матеріал викликає питання передачі мовною одиницею культурної інформації.

Спеціальна наука лінгвокультурології розглядає вплив культурної інформації мовних одиниць на менталітет носіїв мови. Зазначимо, що для культури США, для американців – членів лінгвокультурної спільноти характерні наступні засади: акцент на матеріальних цінностях, дії, зміни, прогрес; орієнтація на майбутнє; короткострокові плани; акцент на автономії особистості; прагнення до самостійного прийняття рішень; орієнтація на негайну винагороду. У центрі таких засад знаходиться ідея про те, що час – це гроші; його не можна витратити на дрібниці і ін. [1, с. 98]. Всі зазначені вище аспекти відображаються у мові і культурі американців.

Найбільш характерне теоретико-лінгвістичне розуміння сленгу, що сягає корінням у психологічний напрям мовознавства, висвітлено в наступному положенні О. Есперсена: «сленг – це форма мови, яка зобов'язана своїм походженням бажанням людської особи відхилитися від звичайної мови, нав'язаної суспільством». Основний імпульс в створенні сленгу – це «почуття розумової переваги». Сленг – результат властивого людству «бажання побавитися» (love of play) [4, с. 81].

Більшість англійських лексикологів в тій чи іншій мірі поділяють точку зору О. Есперсена щодо сленгу. Загальноновживаним також є положення Есперсена, яке зводиться до того, що сленг за своєю природою вимагає безупинного поновлення [2, с. 101].

Вагомий внесок у дослідження феномену сленгу зробив Ерік Партрідж (1894-1979), який протягом всього свого життя збирав величезний фактичний матеріал і опублікував безліч робіт, в тому числі словники. Е. Партрідж і його послідовники (наприклад, Дж. Грінок і К.І. Кіттрідж) розглядають сленг як свідоме, навмисне вживання елементів літературного словника в розмовній мові зі стилістичною метою: для створення ефекту новизни, незвичайності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою мовця, для

додання висловленню конкретності, жвавості, виразності, зримості, точності, стислості, образності, а також щоб уникнути штампів, кліше. Це досягається використанням таких стилістичних засобів, як метафора, метонімія, синекдоха, литота, евфемізм. Е. Партрідж також зазначає, що сленг використовує людина в веселому настрої, молода за віком або за станом душі, заради забави [2, с. 45].

«Основним мотивом вживання сленгу дослідники називають вираз почуття емоційної спільності серед членів соціальних груп або субкультур, їх прихильності до одних цінностей і установок» [3, с. 23].

Серед вітчизняних лінгвістів найбільший внесок у дослідження проблем сленгу зробив В.А. Хомяков. Сленг, на думку дослідника, – це «особливий периферійний лексичний пласт, що лежить як поза межами літературної розмовної мови, так і поза межами діалектів загальнонаціональної англійської мови, що включає в себе, з одного боку, специфічну лексику і фразеологію професійних говірок, соціальних жаргонів і мову злочинного світу, а з іншого, широко поширену і загальнозрозумілу емоційно-експресивну лексику і фразеологію нелітературної мови» [5, с. 11].

Таким чином, сленг визнається антиподом літературної мови і ототожнюється частково з жаргоном, а частково з професіоналізмами і розмовною мовою.

Відомий проф. І.Р. Гальперін справедливо зазначає у зв'язку з цим, що слід переглянути склад лексики, яку відносять зазвичай до сленгу, і відмежувати її від слів жаргонного характеру, професіоналізмів, «розмовних слів» (коллокалізмів), образних слів і виразів.

Деякі автори розглядають сленг як вульгарну, злодійську мову, яку слід уникати, і яка приречена на швидке відмирання; інші, навпаки, вважають сленг ознакою життя, оновлення та поступального розвитку мови. Так, Ф.Дж. Уїлстек писав: «Педантизм в мові – це дурість ..., сленг дуже часто є виразом концентрованої життєвої сили мови» [5, с. 13].

Отже, враховуючи вищезазначені твердження, ми можемо зафіксувати відсутність єдиної точки зору лексикографів щодо проблеми визначення сутності сленгу.

Це пов'язано із тим, що під терміном «сленг» в англійській лексикографії об'єднуються слова та фразеологізми абсолютно різнорідні з точки зору їх стилістичної характеристики і сфер вживання. Так, в різних словниках з позначкою сленг наводяться наступні розряди слів і словосполучень, наприклад:

1. Слова, які застосовуються злодійському жаргону, наприклад: to chant (з фр. Chanter) в значенні «розхвалювати коня при продажі»; cheese в значенні «гарна річ»; слова father і fence – обидва в значенні «скупник краденого».

2. Різні професіоналізми, наприклад: plunger (від дієслова to plunge «кидатися вперед») «кавалерист» (з військової лексики); length (буквально «довжина») «сорок два рядки драми» (з театральної лексики); a noser (від nose «ніс») «удар по носі» (з боксерської лексики); to be ploughed (від plough «плуг») «провалюватися на іспиті» (зі студентського лексики) і ін. В результаті включення різних професіоналізмів, сленг починає диференціюва-

тися. В англійській і американській лексикографії з'являються різні різновиди сленгу: військовий сленг, спортивний сленг, театральний сленг, студентський сленг, парламентський сленг і навіть релігійний сленг. Це свідчить про гетерогенність сленгу та про те, що будь-який представник англійської лінгвокультурного суспільства використовує в своїй промові одиниці різних функціонально-стилістичних рівнів. Загальні сленгізми – це розмовні елементи більш низького соціального статусу, ніж просторіччя. Від літературної лексики загальні сленгізми відрізняє властиве їм зневажливе, іронічне, грубувато-фамільярне, жартирливе забарвлення.

Відповідно до поставлених завдань, нами було проведено комплексне дослідження функціонально-семантичних особливостей англійського сленгу.

Англійський сленг – інтеграційна складова, невід'ємний компонент англійської мови, що є безумовною і невід'ємною частиною культури англійської лінгвокультурної спільноти.

Існуючи поруч з іншими соціальними діалектами і з літературним стандартом, тісно взаємодіючи з ними, сленг завжди виступав і виступає як певна чітко помітна мовна система. Як і інші ланки мови, він постійно розвивається, поповнюється новими словами і новими значеннями слів. Основний базис його лексичного, граматичного і фонетичного складу, що сходить до елементів англійських територіальних діалектів, залишається незмінним.

Англійський сленг не обмежується тільки лексичною складовою; в ньому є і сленгова фонетика і сленгова граматика (сленгова фонетика і граматика співвідносяться з фонетикою і граматикою англійських місцевих діалектів).

Будучи вибірковою (селективною) реалізацією або серією реалізацій тих чи інших можливостей системи, норма в разі потреби накладає на неї певні обмеження. У свою чергу, обмеження окремих ділянок мовної системи, здійснюване нормою, веде до зняття існуючих до цього інших обмежень, що накладаються на мову системою. При цьому накладення одних обмежень і зняття інших є діалектичним процесом.

Саме тому норма співіснує в мові з широкою варіативністю. Для сленгу характерна наявність мережі синонімів, причому, як показують дослідження, чим ширший синонімічний ряд того чи іншого поняття в сленгу, тим менше можливості входження в цей ряд загальнолітературного слова, що виражає це поняття.

Висновки. Слід також зазначити, що всі вікові групи носіїв мови використовують сленг у своїй повсякденній діяльності, молодь і студенти – у більшій мірі, ніж старше покоління, зайняте своєю кар'єрою, де стандартна мова є однією з умов просування по службі. Але щодо спілкування в побуті, тут відсутні обмеження або будь-які перешкоди для вживання сленгу. До того ж слід мати на увазі, що поряд із загальним сленгом носії мови в своїй повсякденній діяльності та спілкуванні, а саме, вузько професійному, поряд із загальним сленгом використовують одиниці спеціального сленгу. З наведеного вище огляду концепції різних вчених щодо сутності та змісту феномену сленгу, ми дійшли до висновку, що єдність щодо бачення цього питання серед дослідників відсутня, але загальноприйнятою нормою є той факт, що сленг не можна віднести до системи літературної мови.

Розвиток мов диктує нові правила вивчення молодіжного сленгу. Сленг вивчається вітчизняними та зарубіжними науковцями як один з головних джерел поповнення словникового запасу. Деякі вислови сленгу зникають в результаті непоширеного виживання у комунікативних ситуаціях, а деякі вирази входять у літературну мову. Запозичення слів та словосполучень сленгу і жаргонів у літературну лексику зумовлюється насамперед необхідністю поповнення експресивних засобів. Більшість одиниць сленгу і жаргонів – це літературні одиниці, які здобули специфічні значення, тому запозичення з нелітературних підсистем в багатьох випадках веде до появи семантичних неологізмів.

Подальше вивчення сленгу стає актуальним особливо в епоху дистанційного навчання та перехід у навчання за допомогою програм Zoom, коли вирази американського молодіжного сленгу, наприклад комп'ютерного, зіставленні з українським сленгом.

Список літератури:

1. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1997. 356 с.
2. Фрумкина Р.М. Концепт, категория, прототип. Лингвистическая и экстралингвистическая семантика. Москва : Наука, 1992. 245 с.
3. Fillmore C.J. Frame semantics. *Linguistics in the morning calm: Selected papers from the SICOL – 1981*. Seoul, 1982, pp. 111–137.
4. Rosch E. Natural caregories. *Cognitive psychology*. 1973, pp. 328–350.
5. Wierzbicka A. *Cross-Cultural Pragmatics: The semantics of Human Interaction*. Berlin, N. Y. Mouton de Gruyter, 1991. 389 p.

References:

1. Stepanov, Yu.S. (1997). *Konstanty. Slovar russkoj kultury. Opyt issledovaniya* [Constants. The dictionary of Russian culture. Experience of research]. Moscow: Shkola «Yazyki russkoj kultury». (in Russian)
2. Frumkina, R.M. (1992). *Koncept, kategoriya, prototip. Lingvisticheskaya i ekstralingvisticheskaya semantika* [Concept, category, prototype. Linguistic and extra linguistic semantics]. Moscow: Nauka. (in Russian)
3. Fillmore, C.J. (1982). Frame semantics. *Linguistics in the morning calm: Selected papers from the SICOL*. Seoul, pp. 111–137.
4. Rosch, E. (1973). *Cognitive psychology. Natural caregories*. L., pp. 328–350.
5. Wierzbicka, A. (1991). *Cross-Cultural Pragmatics: The semantics of Human Interaction*. Berlin: N.Y.